УДК930(092)

Патик В.В.

Історіографія життя та творчості вченого-історика В'ячеслава Стрельського (1910–1983)

Аналізуються праці вчених, присвячені вивченню життя та діяльності В'ячеслава Стрельського, його науково–дослідної, громадської та педагогічної діяльності.

Ключові слова: *історіографія, дослідження, наукова робота, Київський університет*.

Сучасна історична наука має ряд пріоритетних науково–дослідних напрямів. Одним із них є дослідження, а саме висліди життя та наукової спадщини відомих вчених, науковців і громадських діячів. Серед знаних історичних постатей радянської доби можна назвати ім'я В'ячеслава Ілліча Стрельського, відомого науковця, архівіста, джерелознавця, активного громадського діяча.

Дослідження життя і діяльності В.Стрельського свідчить про те, що вивчення його наукової, педагогічної та громадської діяльності розпочалося ще за його життя. Він, безперечно, був помітною особистістю в науковому та культурному житті колишнього СРСР з огляду на широкий діапазон його наукових досліджень.

Наукові праці, присвячені вивченню життєвого шляху, науково–педагогічної та суспільно–громадської діяльності В.Стрельського можна умовно систематизувати за наступними групами:

1) енциклопедично–довідкові видання;

2) загальноісторичні наукові розвідки з історії джерелознавства, архівознавства, спеціальних історичних дисциплін, історії Київського університету та кафедри архівознавства і спеціальних історичних дисциплін тощо;

3) спеціальні наукові публікації, присвячені окремим аспектам біографії вченого та його діяльності;

4) рецензії та критичні відгуки на наукові дослідження В.Стрельського.

В основу аналізу історіографії покладено хронологічний принцип.

Відповідно до хронологічного поділу, можна виокремити два періоди:

1) 1940–1983 – прижиттєві публікації, присвячені життю та творчості В.Стрельського;

2) 1984–2008 – аналітичні праці, написані після смерті вченого, у яких аналізується наукова спадщина вченого і оцінюється його внесок в історичну науку.

За перший хронологічний період (1940–1983) про В.Стрельського було написано близько 70 публікацій, в яких наводяться біографічні відомості про вченого, його науково–дослідну, педагогічну і громадську діяльність та близько 20 рецензій та відгуків на окремі наукові дослідження у галузі джерелознавства. Наукові рецензії та відгуки на праці В.Стрельського мають важливе значення, оскільки вони дають змогу ширше розкрити та зрозуміти наукову позицію вченого і сприйняття її колегами–істориками. Ці публікації ми виділяємо окремою групою, оскільки у них більш систематизовано представлена інформація про наукові праці В.Стрельського та пріоритетні проблеми його дослідження.

Історіографія дослідження життєпису В.Стрельського започаткована 1940 р. публікацією «Історія міста Миколаєва»[1], статтями І.Кримова «Творчість»[2] та І.Кара «Дисертація молодого вченого»[3], «Історія міста Миколаєва»[4], які висвітлюють ранню науково–дослідну діяльність вченого у довоєнні роки.

Наступні згадки про В.Стрельського зустрічаються у загальноісторичних розвідках, присвячених створенню і діяльності кафедри архівознавства і спеціальних історичних дисциплін у повоєнний період. Колега В.Стрельського по кафедрі А.Грінберг у статті «Про роботу кафедри архівознавства Київського університету»[5] відзначав участь В.Стрельського у підготовці до друку збірки документів з історії Київського університету, а також його редакторську роботу над довідником з історії закладів Західної України епохи феодалізму і капіталізму.

П.Лавров і М.Марченко у статті «Вітчизняна історія в Київському університеті за 125 років»[6] відзначили внесок В.Стрельського у вивчення питання участі українського народу у Вітчизняній війні 1812 року, а також його плідну роботу над джерелами з історії народів СРСР.

Скласти загальну уяву про громадську діяльність В.Стрельського у Київському університеті можна за допомогою статей А.Гори[7] та К.Колеснікової[8], у яких ім'я В.Стрельського згадується як одного із авторів сценарію фільму, присвяченого 125–й річниці Київського університету.

Цінним є газетне повідомлення про нагородження В.Стрельського Почесною грамотою за видатні успіхи у розвитку науки, підготовці науково–педагогічних кадрів та за активну громадську роботу[9].

Захист В.Стрельським дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук було відзначено у публікації С.Яковлєва, який у 1963 р. на сторінках «Українського історичного журналу» розмістив замітку про те, що на засіданні Вченої ради історико–філософського факультету Київського університету відбувся захист вченим дисертації «Джерелознавство історії СРСР: Період імперіалізму»[10].

У 1959 р. було опубліковано першу рецензію С.Борового та А.Введенського[11] на наукову працю В.Стрельського «Джерелознавство історії СРСР. Період імперіалізму». У своїх розгорнутих характеристиках автори детально проаналізували роботу вченого, відзначивши велику наукову цінність досліджень історика.

Загалом, протягом 1961–1965 рр. було опубліковано низку рецензій та наукових статей, у яких розглядалися джерелознавчі дослідження В.Стрельського. У 1961 р. М.Макаров у статті «Про принципи класифікації писемних джерел»[12] розглянув нову монографію «Джерелознавство історії СРСР. Період імперіалізму» В.Стрельського в контексті проблеми розробки принципів класифікації писемних джерел.

Наступна праця В.Стрельського «Основні принципи наукової критики джерел з історії СРСР» стала предметом дослідження у наукових публікаціях С.Каштанова та А.Курносова[13], В.Кондратьєва[14], Л.Пушкарьова[15], М.Варшавчика[16], А.Сахарова[17].

Другедоповнене видання монографії В.Стрельського «Джерелознавство історії СРСР: Період імперіалізму» було відзначено рецензіями М.Буцька[18], А.Гуковського[19], І.Портного[20].

Спеціальні публікації Л.Брюханової[21], А.Марчука[22] детально розповідають про участь В.Стрельського у збереженні листа В.Леніна «Товаришам залізничникам Московсько–Києво–Воронезької залізничної дороги», яке мало історичне значення. Автори детально відтворили історичні події, пов'язані із збереженням автографа В.Леніна, опублікувавши також зміст самого листа.

У 1968 р. бібліографічні публікації про В.Стрельського були надруковані на сторінках енциклопедичних видань. Публікації, присвячені вченому, його науковій діяльності та бібліографії його праць були надруковані в Українському радянському енциклопедичному словнику[23,402] та у виданні «Учені вузів Української РСР»[24,414].

А.Кізченко[25] та П.Титаренко[26] свої публікації підготували з нагоди 60–річчя від дня народження В.Стрельського: висвітлили біографію вченого, його науково–дослідницьку діяльність, а також відзначили найбільші здобутки та досягнення науковця.

У 1972 р. ім'я В.Стрельського увійшло до Радянської енциклопедії історії України[27,221], у якій було опубліковано бібліографічну статтю, присвячену вченому.

Про активну участь В.Стрельського у діяльності міської організації Українського товариства охорони пам'ятників історії та культури засвідчують статті В.Колос «Подих історії»[28], де мова йде про третій пленум міської організації Українського товариства та М.Самойленко «Заповідні зони»[29], де розміщено коментарі В.Стрельського стосовно рішення Київської міськради про створення у Києві археологічних зон і архітектурних заповідників.

Велику інформативну цінність має стаття І.Ромоданової[30], яка була опублікована у вигляді інтерв'ю на сторінках «Робітничої газети». У публікації зі слів вченого розповідається про перші археологічні та історичні експедиції В.Стрельського по Курській області, про організацію ним у віці 16 років першого в країні губернського бюро юних краєзнавців, перші публікації науковця з етнографії та фольклористики, його наукову і викладацьку роботу у Київському університеті.

Значущими є публікації на сторінках газет «Прапор комунізму»[31] і «Київський університет»[32], які засвідчують, що В.Стрельський був ініціатором створення музею історії Київського університету у приміщенні цього ж навчального закладу.

Важливу інформативну цінність має стаття «Поповнення архіву»[33], у якій мова йде про створення особового архівного фонду В.Стрельського у Державному архіві м.Києва, до якого вчений власноруч передав свої рукописи різних періодів наукової діяльності на зберігання.

Про нагородження В.Стрельського орденом «Знак Пошани» висвітлюється у статті «Високі нагороди батьківщини» на сторінках газети «Вечірній Київ»[34], де було опубліковано наказ Президії Верховної Ради СРСР від 22 липня 1982 р. про нагородження орденами і медалями СРСР працівників міста Києва.

У зв'язку зі смертю В.Стрельського 1983 р. була опублікована низка некрологів на сторінках наукових видань «Архіви України»[35], «Пам'ятники України»[36], «Український історичний журнал»[37] та у газеті «Вечірній Київ»[38], у яких колеги та знайомі виразили співчуття родичам вченого. Окрім того, вони містять узагальнюючі данні про наукову та громадську діяльність науковця.

До другої групи, яка хронологічно охоплює 1984–2008 рр., належать чисельні праці, які були опубліковані після смерті В.Стрельського. Перша згадка про вченого цього періоду зустрічається у статті наступника В.Стрельського на посаді завідувача кафедри В.Замлинського «Підготовка кадрів архівістів на кафедрі джерелознавства та архівознавства Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка»[39], у якій автор відзначив внесок вченого у розбудову та розвиток кафедри, його плідну роботу у підготовці підручників з джерелознавства історії СРСР, теорії та методики джерелознавства та науково–дослідної роботи студентів.

З нагоди 75–ої річниці від дня народження В.Стрельського у 1985 р. було опубліковано статтю В.Замлинського «Людина щедрого серця»[40], у якій було вшановано пам'ять про вченого. Автор відзначив його особисті якості, педагогічні підходи до навчального процесу та захоплення наукою, особливо джерелознавством.

Того ж року було опубліковано статтю М.Ковальського «Питання теорії і методики джерелознавства історії СРСР у працях В.І.Стрельського», присвячену джерелознавчим дослідженням вченого[41]. Автор розглянув внесок В.Стрельського у вивчення питань теоретичного джерелознавства у 60–80 рр. XX ст. на прикладах його наукових праць.

Наступна згадка про В.Стрельського зустрічається у статті Г.Сургая і Д.Табачника «Кафедра архівознавства і спеціальних історичних дисциплін Київського державного університету»[42]. На думку авторів, своїми фундаментальними монографічними дослідженням В.Стрельський значною мірою вплинув на статус та авторитет кафедри серед інших галузевих інституцій в країні.

Важливе значення для дослідження постаті В.Стрельського мав опублікований у 1987 р. біобібліографічний довідник вченого[43], оскільки в ньому було зібрано і систематизовано усю розпорошену інформацію про нього. До даного видання увійшли список літератури про життя і діяльність вченого та перелік його наукових робіт, а також алфавітний і іменний покажчики до них та окремо покажчик праць, виданих під редакцією В.Стрельського. Вказівник містить вступну статтю Ю.Данилюка «Науково–педагогічна і суспільна діяльність», у якій висвітлено основні відомості про вченого.

Особливу увагу привертає праця О.Лейфера «Дивовижна бібліотека. Розповіді про старі книжки та книжники», у якій автор приділив декілька сторінок В.Стрельському[44]. О.Лейфер проаналізував брошуру вченого «Сибір у Вітчизняній війні 1812 року», наголошуючи на тому, що В.Стрельський для її підготовки використав унікальні документи, які раніше не публікувалися, а відтак не були відомі науковій громадськості.

У публікації Д.Табачника «Краєзнавча діяльність В.І.Стрельського в Миколаєві (1935–1941 рр.)»[45] відзначено основні краєзнавчі дослідження вченого. Автор наголосив на плідній та багатогранній роботі В.Стрельського у галузі історичного краєзнавства, яка сприяла відродженню краєзнавчих досліджень в країні.

Велику інформативну цінність має стаття Л.Шевченко «Батько і син»[46], у якій розкриваються маловідомі факти з історії родини Стрельських. У публікації значна увага приділяється батьку В.Стрельського – Іллі Дмитровичу Стрельському – журналісту, краєзнавцю, громадському діячу.

У статті «В.І.Стрельський як організатор підготовки істориків–архівістів» І.Мищак[47] дослідив архівознавчу та педагогічну діяльність вченого. Автор показав роль В.Стрельського у становленні та діяльності кафедри архівознавства та спеціальних історичних дисциплін як наукового і педагогічного осередку.

Г.Стрельський у статті «Стрельський В. І. вчений–історик, дослідник і організатор вітчизняного краєзнавства»[48] дослідив краєзнавчі погляди науковця та виклав його основні біографічні дані. Автором було відзначено багатогранну дослідницьку роботу В.Стрельського, яку, на його думку, він успішно поєднував із громадською.

Л.Шевченко присвятила свої дослідження суспільній діяльності В.Стрельського, його краєзнавчим та джерелознавчим дослідженням у контексті висвітлення біографічних даних вченого: «В. І. Стрельський — вчений–історик–джерелознавець»[49], у якій наукові розробки вченого розглядаються у світлі його дослідницької та громадської діяльності та «В.Стрельський – краєзнавець за покликом душі»[50], де Л.Шевченко аналізує краєзнавчі аспекти наукової діяльності вченого та його активну участь у розвитку краєзнавчих знань. Вчений брав активну участь у археологічних і етнографічних експедиціях. Л.Шевченко зазначала, що В.Стрельський зробив великий внесок у розвиток краєзнавчих знань в країні.

У 2000 р. пам'яті В.Стрельського було присвячено треті «Джерелознавчі читання», які з 1998 р. щорічно проводяться на кафедрі архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського університету.

2001 р. до 90–річчя від дня народження професора В.І.Стрельського в Інституті архівної справи та документознавства при Державному Комітеті Архівів України було видано збірник наукових праць, присвячених спогадам про життя і творчість видатного вченого, його науковим здобуткам у галузях архівознавства, джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін, краєзнавства[51]. Цей збірник має велику наукову цінність, оскільки до нього увійшли наукові розвідки провідних українських істориків. Слід відзначити, що статті збірника є досить різноманітними за змістом, але основна частина публікацій, присвячена безпосередньо постаті В.Стрельського, сторінкам із його біографії та наукової діяльності.

До вступної частини включено публікації Р.Пирога[51,4–5] та В.Білика[51,5–6], які окреслюють загальні здобутки В.Стрельського, його наукову діяльність. Загальні біографічні відомості про В.Стрельського викладені у статтях А.Іваненка та О.Пилипчука[51,8–12], О.Калашникова[51,12–16], Л.Маркітан[51,30–32], Р.Тхоржевського[51,32–34], А.Карлової[51,34–36], О.Волинського[51,36–38]. У контексті згадок про вченого, автори висвітлили деякі відомості про наукову, педагогічну та громадську діяльність В.Стрельського, його дозвілля та риси характеру.

Спеціальні статті, присвячені краєзнавчим дослідженням В.Стрельського підготували Л.Шевченко[51,17–24], П.Тронько та Ю.Данилюк[51,67–72]. Л.Шевченко у своїй статті розповіла про краєзнавчі дослідження В.Стрельського у 1920–30–х рр. XX ст., його перші публікації краєзнавчих розвідок та активну громадську діяльність.

Стаття П.Тронько та Ю.Данилюк присвячена діяльності вченого у галузі джерелознавства, визначений його внесок у створення та діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, а також відділу історико–краєзнавчих досліджень в Інституті історії Академії наук України.

Поряд з активною науковою і громадською діяльність, в житті В.Стрельського існували захоплення мистецтвом, поезією, художньою літературою. Серед інших, найбільше вільного часу вчений присвячував заняттям живопису. Л.Стрельська у своїй статті «Живопис в житті і діяльності В.І.Стрельського»[51,24–30] розповідає про хист науковця до малювання і роль живопису у житті В.Стрельського.

Велике значення мала науково–педагогічна і організаційна діяльність В.Стрельського для підготовки істориків–архівістів у Київському університеті та для розвитку наукових досліджень. Я.Калакура у статті «Будівничий історико–архівознавчої школи Київського національного університету імені Тараса Шевченка»[51,40–52] дослідив внесок В.Стрельського у розвиток архівної справи в Україні та розбудову кафедри архівознавства та спеціальних історичних дисциплін, проаналізувавши науково–методичну діяльність науковця.

У своїй статті «Джерелознавчі ідеї професора В'ячеслава Ілліча Стрельського»[51,53–67] М.Ковальський зосередив увагу на джерелознавчих ідеях В.Стрельського і відзначив основні дослідження вченого у галузі джерелознавства періоду імперіалізму. Окрім того, автор проаналізував низку джерелознавчих публікацій вченого.

І.Войцехівська у статті «Огляд особового архівного фонду професора В.І.Стрельського»[51,72–81] детально розглянула і дослідила особовий архівний фонд В.Стрельського, який являє собою значну колекцію документів, датованих різними роками і зберігається у Державному архіві м. Києва. І.Войцехівська умовно поділила матеріали архівного фонду на п'ять груп: біографічні матеріали, документи службової та громадської діяльності, наукові та творчі матеріали, епістолярна спадщина, іконографічні матеріали[51,73] – комплекс, який укупі віддзеркалює життєвий шлях вченого.

Архівний фонд В.Стрельського розглядається також у статті Я.Калакури та І.Войцехівської «Особові фонди фундаторів архівної справи в Київському університеті імені Тараса Шевченка – професорів В.Стрельського та В.Замлинського»[52], що зумовлено значним зростом інтересу істориків до архівних фондів особового походження.

Згадки про В.Стрельського у контексті викладу загального матеріалу зустрічаються також у статтях Г.Стрельського[51,173] та І.Мищака[51,81–92]. До збірника також було включено деякі архівні матеріали та документальні свідчення з родинного архіву Стрельських та Державного архіву м. Києва.

За нашими підрахунками за період з 1927 р. до кінця 2008 р. вийшло друком близько 140 публікацій про життя та діяльність вченого, з них понад 90 публікацій присвячені безпосередньо життю та науковій творчості В.Стрельського, його внеску в історичну науку, та понад 40 розвідок, де тільки побіжно згадується ім'я вченого у контексті висвітлення різнопланових проблем.

Даний збірник є найбільш ґрунтовною науковою працею, яка охоплює різні періоди з біографії вченого. Статті збірника згруповані таким чином,

що за допомогою них можна скласти загальну уяву про життєвий і творчий шлях вченого, його науково–дослідну роботу.

Історіографія проблеми свідчить, що В.Стрельський був визнаним науковцем, джерелознавцем, архівістом, краєзнавцем та громадським діячем. Протягом життя він плідно працював над дослідженням питань джерелознавства періоду імперіалізму, краєзнавства, історії України. Він спрямовував усі сили на вдосконалення архівної системи. Постать В.Стрельського і його наукові праці почали досліджуватися ще за життя вченого і продовжують цікавити науковців і сьогодні.

Підсумовуючи вищезазначене, можна констатувати, що про В.Стрельського написана велика кількість статей та публікацій, проте не існує комплексної узагальнюючої праці, яка б охоплювала увесь життєвий шлях, педагогічну та науково–організаційну діяльність вченого.

Література

1. *История города Николаева* // Южная правда. – Николаев. – 1940. – 30 янв.

2. *Крымов И.* Творчество // Южная правда. – Николаев. – 1940. – 1сент.

3. *Кар И.* Диссертация молодого ученого // Южная правда. – Николаев. – 1940. – 15 июня.

4. *Кар І.* Історія міста Миколаїв // Більшовицьке плем'я. – Миколаїв. – 1940. – 13 верес.

5. *Гринберг А.* О работе кафедры архивоведения // Научно–информационный бюлетень Архивного управления УССР. – 1955. – №3(22). – С. 47–50.

6. *Лавров П.А., Марченко М.І.* Вітчизняна історія в Київському університеті за 125 років // Український історичний журнал. – 1959. – № 5. – С. 127–136.

7.*Гора А.* Фільм про університет // За радянські кадри. – 1959. – 25 берез.

8. *Колесникова К.* Університет на екрані // За радянські кадри. – 1959. – 24 груд.

9. *Про нагородження Почесною грамотою* працівників Київського ордена Леніна державного університету ім. Т.Г.Шевченка: Наказ по Міністерству вищої і середньої спеціальної освіти СРСР, 24 вересня 1959 р., №212 // За радянські кадри. – 1959. – 7 жовт.

10. *Яковлєв С.О.* Захист докторських дисертацій // Український історичний журнал. – 1963. – №4. – С. 159.

11. *Боровий С.Я., Введенський А.О.* Нова книга з джерелознавства // Український історичний журнал. – 1959. – №5. – С. 142–144.

12. *Макаров М.К.* О принципах классификации письменных источников // Труды МГИАИ. – 1961. – Т. 16. – С. 15–28.

13. *Каштанов С.М., Курносов А.А.* Некоторые вопросы теории источниковедения // Исторический архив. – 1962. – №4. – С. 173–196.

14. *Кондратьев В.А.* Рецензия // Вопросы истории. – 1962. – №2. – С. 139–141.

15. *Пушкарев Л.Н.* Вопросы классификации источников в русской исторической науке XIX–XX вв. // История СССР. – 1963. – №5. – С. 79–93.

16. *Варшавчик М.А.* О некоторых вопросах источниковедения истории КПСС // Вопросы истории КПСС. – 1962. – №4. – С. 168.

17. *Сахаров А.М.* Советсткая литература по проблемам истории русского феодализма в 1962 г. // История СССР. – 1963. – №4. – С. 138–148.

18. *Буцько М.О.* Рецензія // Український історичний журнал. – 1964. – №1. – С. 140–142.

19. *Гуковский А.И. Рецензия* // Вопросы истории. – 1964. – №8. – С. 144–147.

20. *Портной И.Л.* Исследование по источниковедению истории СССР // Вопросы архивоведения. – 1964. – №2. – С. 120–121.

21. *Брюханова Л.* То самое письмо // Комсомольская правда. – 1966. – 27 дек.

22. *Марчук А.* Вогонь життя // За радянські кадри. – 1967. – 23 груд.

23. *Стрельський В'ячеслав Ілліч* // Український радянський енциклопедичний словник. – К., 1968. – Т. 3. – 856 с.

24. *Стрельський В'ячеслав Ілліч* // Учені вузів Української РСР. – К., 1968. – 516 с.

25. *Кізченко А.* У творчому розквіті: /До 60–річчя з дня народження/ // Київський університет. – 1970. – 23 верес.

26. *Титаренко П.* Завжди у пошуку // Радянський економіст. – 1970. – 28 верес.

27. *Стрельський В'ячеслав Ілліч* // Радянська енциклопедія історії України. – К., 1972. – 576 с.

28. *Колос В.* Подих історії // Вечірній Київ. – 1973. – 2 березня.

29. *Самойленко Н.* Заповедные зоны: (Интервью с В.И.Стрельским) // Известия – 1973. – 14 апр.

30. *Ромоданова І.* Ми знаємо ціну миті (Розмова з цікавою людиною. Історик В.І.Стрельський) // Робітнича газета. – 1977. – 13 листоп.

31. *Аудиторія – музей* // Прапор комунізму. – 1979. – 13 лют.

32. *Музей історії університету* // Київський університет. – 1978. – 27 листоп.

33. *Поповнення архіву* // Прапор комунізму. – 1979. – 31 серп.

34. *Високі нагороди батьківщини* // Вечірній Київ. – 1982. – 27 лип.

35. *В'ячеслав Ілліч Стрельський*: /Некролог/ // Архіви України. – 1983. – №4. – С. 80.

36. *В'ячеслав Ілліч Стрельський*: /Некролог/ // Пам'ятники України. – 1983. – №4. – С. 63.

37. *В'ячеслав Ілліч Стрельський*: /Некролог/ // Український історичний журнал. – 1983. – №10. – С. 159

38. *Некролог* // Вечірній Київ. – 1983. – 12 серп.

39. *Замлинський В.О.* Підготовка кадрів архівістів на кафедрі джерелознавства та архівознавства Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка // Архіви України. – 1984. – №4. – С. 7–11.

40. *Замлинський В.* Людина щедрого серця: До 75–річчя з дня народження В.І.Стрельського // Київський університет. – 1985. – 11 жовт.

41. *Ковальський Н.П.* Вопросы теории и методики источниковедения истории СССР в трудах В.И.Стрельського // Историографические и источниковедческие проблемы отечественной истории: Актуальные проблемы источниковедения и специальных исторических дисциплин: Межвузовский сборник научных трудов. – Днепропетровск, 1985. – С. 8–14.

42. *Сургай Т.И., Табачник Д.В.* Кафедра архивоведения и специальных исторических дисциплин Киевского государственного университета // Археографический ежегодник за 1983 год. – М., 1985. – С. 174–177.

43. *В.И.Стрельский.* Библиографический указатель ученого / Упоряд.: Л.В.Шевченко, Т.А.Прилипко. – К., 1987. – 62 с.

44. *А.Лейфер*. Удивительная библиотека. Рассказы о старих книгах и книжниках. – Омськ, 1989. – С. 141–145.

45. *Табачник Д.В*. Краєзнавча діяльність В.І.Стрельського в Миколаєві (1935–1941 рр.) // IV республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства. Тези доповідей і повідомлень. – К., 1989. – С. 84–85.

46. *Шевченко Л.В*. Батько і син (І.Д. та В.І.Стрельські) // Репресоване краєзнавство (20–30–і рр.) – К., 1991. – С. 259–263.

47. *Мищак І*. В.І.Стрельський як організатор підготовки істориків–архівістів // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий збірник. – Вип. 1: Архів і особа. – К., 1999. – С. 274–278.

48. *Стрельський Г.В*. Стрельський В.І. вчений–історик, дослідник і організатор вітчизняного краєзнавства // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. — К., 1999. — Вип.6. — С.325–330.

49. *Шевченко Л.В*. В.І. Стрельський — вчений–історик–джерелознавець // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. — К., 2000. — Вип.11. — С.482–490.

50. *Шевченко Л.В*. В.І.Стрельський – краєзнавець за покликом душі // Праці центру пам'яткознавства. – Вип. 3. – 2001. – С. 194–201.

51. *Проблеми архівознавства і джерелознавства*: Зб. наук. праць до 90–річчя від дня народження проф. В.І.Стрельського. – К., 2001. – 416 с. – Серія «Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела». – Вип. 4.

52. *Калакура Я., Войцехівська І*. Особові фонди фундаторів архівної справи в Київському університеті імені Тараса Шевченка – професорів В.Стрельського та В.Замлинського // Архівіст: Ювілейний збірник. – К., 2002. – С. 30–43. – Серія «Історія архівної справи: спогади, дослідження, джерела». – Вип. 5.

Патык В.В. Историография жизни и творчества ученого–историка Вячеслава Стрельского (1910–1983)

Анализируются работы ученых, которые посвящены изучению жизни и деятельности Вячеслава Стрельского, его научно–исследовательской, общественной и педагогической деятельности.

Ключевые слова: *историография, исследования, научная работа, Киевский университет*.

Patyk, V.V. Historiography of the life and scientific work of Vyacheslav Strelskiy (1910–1983)

There is an analysis of works of scientists dedicated to the life and activities of Vyacheslav Strelskiy, his scientific, research, public and educational activities.

Key words: *historiography, investigations, scientific work, Kiev university*.